

ДЬУЛУРБАН

түһүлгэ дуораана

Бастыгнар быһаарылыннылар

Кулун тутар 20–23 күннэригэр Нерюнгрига, “Шахтер” күрэс уорабайыгар мас-рестлингэ дьахталлар уонна эр дьон Россия үрдүнэн бастыгнар иһин чемпионаттара ытылынна.

Билэргит курдук, спорт бу көрүнүгү төрүттээчинэн Саха сирэ буолар эрээри, Россия чемпионаты биһиги республикабытыгар бу аан бастаан ытылынна. Нерюнгрига Россия отут регионуттан 150 күрэсчит ким үчүгэй бэлэмнээбин, кыайыга дьулуурдаабын көрдөрдө.

Бу чемпионатка бэлэмнэнэн, федеральной уокуруктарга сүүмэрдир күрэхтэһиилэр тэриллэннэр, онон бастыгнан бастыгнар талыллан кэлэн күөн көрүстүлэр. Чемпионат түмүгүнэн дойду сүүмэрдэммит хамаандата талыллар буолан, күрэхтэһии тыһаанынаах буолара күүтүллүбүтэ. Ол да курдук буолла.

Чемпионат түмүгүнэн Саха сирин хамаандата барыта 25 мэтээли (10 кыһыл көмүс, 9 үрүгү көмүс уонна 6 боруонса) ылары ситистэ.

Түһүлгэ тосхолун быһыытынан, сүрүн күрэхтэһии кэнииттэн дьахталларга уонна эр дьонно мунутуур кыайылаахтары быһаарар тардыһылар буоллулар. Онуоха кыайылаахтарынан Анастасия Галкина (Калуга) уонна Сергей Фролкин (Саха сирэ) табыстылар.

Бу күрэхтэһии түмүгүнэн Казаньна (Татарстан) ытыллар аан дойду чемпионатыгар уонна Кыргызстанна буолуохтаах Көс омуртаан дойдутаагы оонньууларыгар кыттар хамаанда састааба талылынна.

Хаһан баҕарар буоларыны, Саха сирэ улахан таһымнаах күрэхтэһиини үрдүк тэрээһиннээхтик салайан ыттыт. Сахалар төрүт көрүнүгүт сайдытыгар өссө бири дьонун хардыы оҕоһулунна диэххэ сөп. Нерюнгригэ буолан ааспыт чемпионатка сыһыары тутан эттэххэ, Россия мас-рестлингэ федерацията (президент Михаил Гуляев) сөптөөх үлэни ытыгарын бэлиэтиир оруннаах.

Петр ПАВЛОВ.

Андрей СОРОКИН (СИА)
хаартыската.

Чемпионат түмүк көрдөрүүтэ

Эр дьонно

60 кг: 1. Артур Жирков (Саха сирэ), 2. Мирон Андросов (Хабаровская), 3. Константин Алексеев (Красноярская), Гаврил Никитин (Саха сирэ).

65 кг: 1. Ариан Григорьев, 2. Эрик Пермяков (иккиэн Саха сирэ), 3. Кирилл Няч (ЯНАО), Семен Заболоцкай (Красноярская).

70 кг: 1. Айсин Мигалкин, 2. Василий Чемпи (иккиэн Саха сирэ), 3. Владимир Мироненко (Москва), Николай Селиванов (Чувашия).

75 кг: 1. Константин Жирков, 2. Валерий Никаноров (иккиэн Саха сирэ), 3. Максим Алексанов (С-Петербург), Сергей Константинов (РСО-Алания).

80 кг: 1. Василий Захаров (Саха сирэ), 2. Дьулустан Ноговицын (Красноярская), 3. Виталий Воронов (Саха сирэ), Урал Хызыров (Удмуртия).

90 кг: 1. Семен Борисов, 2. Егор Атласов (иккиэн Саха сирэ), 3. Егор Дегтярев (Чувашия), Егор Лукин (С-Петербург).

105 кг: 1. Семен Степанов, 2. Гарри Сдвижков (иккиэн Саха сирэ), 3. Егор Баишев (Забайкальская кыраай), Михаил Губайдуллин (Свердловская).

125 кг: 1. Иван Галкин (Калуга), 2. Эрчим Баппабай, 3. Денис Максимов (иккиэн Саха сирэ), Ричард Афанасов (Кабардино-Балкария).

+125 кг: 1. Виктор Колибабчук (Смоленская), 2. Денис Федоров, 3. Сергей Фролкин (иккиэн Саха сирэ), Денис Гаврилов (Бурятия).

Дьахталларга

55 кг: 1. Лейла Шагисултанова (Башкортостан), 2. Наталья Черноградская, 3. Ирина Алексеева (иккиэн Саха сирэ), Ангелина Михайлова (Самара).

65 кг: 1. Ирина Севрюк (Саха сирэ), 2. Алина Гераскина (Чувашия), 3. Дарья Салтыкова, Евгения Апевалова (иккиэн Москва).

75 кг: 1. Саина Седалищева (Саха сирэ), 2. Азалина Хабирова (Башкортостан), 3. Лика Екимова (Владимирская), Виктория Яковенко (Чувашия).

85 кг: 1. Ольга Сукач (Запорожье), 2. Мохинур Абдузоирова (Чувашия), 3. Анна Саморцева (Саха сирэ), Зита Кадзова (РСО-Алания).

+85 кг: 1. Валерия Никифорова, 2. Вера Чичигинарова (иккиэн Саха сирэ), 3. Анастасия Галкина (Калуга), Светлана Тихонова (Свердловская).

сонуннар ситимнэрэ

Павел Васильев — иккистээтэ

Самара куоракка боксаҕа Россия Кубогар күрэхтэһии түмүктэннэ. Бу күрэхтэһиигэ ыйааһын ахсын абыстыгы бастыгнар көрдөрүүлээх боксёрдар ыгырыллан кытынылар.

Саха сириттэн спорт бу көрүнүгү билигин кэмгэ тумус туттар уолбут Павел Васильев 48 киилэбэ икки утарсаачытын эрэллээхтик кыайталаан баран, быһаарылаах кириэһигэ Россия чемпионатын хас да төгүллээх призёра Володя Мнацаканянна (Москва уобалаһа) сабырыйтаран кэбистэ.

Санатан эттэххэ, былырын кини манньк күрэхтэһиигэ үһүс буолбута, онон билигин даҕаны улахан таһымна сылдыарын көрдө.

Аҕам саастаахтар күрэхтэһэллэр

Нам улуухугар спорка күрэхтэһиилэр — Нам сэлээнньэтигэр, үгүс нэһиликтэргэ тэрилтэлэр икки ардыларыгар, түөлбэлэргэ, нэһилиэнньэбэ, аҕам саастаах дьонно, оҕолорго ытыллар.

Ол курдук, Нам сэлээнньэтигэр Култуура-спорт комплексыгар аҕам саастаахтар остуол тенниһигэр, 40–80 саастарыгар диэри барыта 32 бэтэрээн күрэхтэстэ.

Эр дьонно мунутуур кыайылаах — улууска остуол тенниһин тула дьону мунньааччы, баҕа өттүнэн уһуйааччы, 60-тан лаппа тахсыбыт аҕам саастаах Иван Николаев “бастыгнар ракетка” буоларын өссө төгүл итэбэттэ. Оттон дьахталларга кыайылаабынан Анна Бугаева ааттанна. Бу туһунан биһиэхэ Харысхан Попов иһитиннэрэр.

Хайыһар марафонугар ыгырабыт

Кулун тутар 29 күнүгэр кини куорат 203-с түөлбэтигэр, “Муус куоракка” Саха сиригэр хайыһар спордун 100 сылыгар анаан аан бастаан хайыһар марафона тэриллэр.

Марафонна олимпийскай чемпион Никита Крюков, олимпийскай призер Александр Бесмертных кыттыыны ылаахтара.

Ол курдук оҕолор — 500, улахан дьон 1, 50, 25, 15, 10 км дистанцияларга сүүрүүхтэрэ.

Олимпиада сулустарын кытта хайыһар суолугар көхтөөхтүк тахсаргытыгар ыгырабыт. Хас биридии кыттааччыга өйдөбүннүк бэлэхтэр туттарыллыахтара.

“Дьулурбан”.

ГОНКА ДЛИННОЙ В ВЕК!
29 МАРТА 10:00
НИКИТА КРЮКОВ
АЛЕКСАНДР БЕСМЕРТНЫХ
впервые в Якутске
ЛЫЖНЫЙ
МАРАФОН
С УЧАСТИЕМ ОЛИМПИЙСКИХ ЧЕМПИОНОВ И ПРИЗЕРОВ
посвященный 100-летию лыжного спорта
в Республике Саха (Якутия)
NAVAL
TENET
г. Якутск, Ледовый городок, 203-й микрорайон

түһүлгэ дуораана

Чэбдигирдэр эрчиллиилэри көрдүбүт

Кулун тутар 15 күнүгэр икки сылга биридэ ытыллар Йога спорт II республикатааҕы фестивала «Кыайыы 50 сыла» спорт дыбарыаһыгар ытылынна.

Фестиваль алгысчыт, этнопсихолог Никифорова Тайяана Афанасьевна алгыһынан саҕаланна. Күрэхтэһини ытытарга көмө буолбут СР Физическэй култураҕа уонна маассабай спорка управлениетын салайааччытын солбуяаччы Скрябин Святослав Федорович эбэрдэ тыл этэн, маассабай спорт көрүннэрин чэбдигирдэр эрчиллиилэри ытытааччыларга Махтал суруктары туттарда. Ону кытта биһиги республикабытыгар любитель спортсменнар сойуустарын салайааччыта Алексеева Мария Семеновна эбэрдэлээн, махтанан чэбдигирдэр эрчиллиилэр сайдан иһэллэрин эттэ. Күрэхтэһиит Дьяаныттан төрүттээх Титова Саргыяна эбэрдэ ырыатынан саҕаланна.

Күрэхтэһингэ 20 хамаандаттан 100-тэн тахса күрэсчит 20-тэн 65-кэ диири саастаахтар 4 бөлөххө араарыллан кытына. Эдэрдэргэ Асана 10 поза, онтон сааһынан аччаан 65-тэн саастан үөһэ алта көрүгү бэрилиннэ. Манна элбэх кыттааччылаах бөлөх 35-49 сааска барыта 34 кыттааччы, 50-64 сааска 31 кыттааччы баара. Онон бу бөлөхтөргө күүстээх күрэхтэһини көрдүбүт. Аҕыйах балынан эрэ урут тутууу буолла.

Бу күрэхтэһингэ Таатта, Чурапчы, Мэнэ Хангалас, Нам, Ханалас, Горнай улуустара бары анаан бэлэмнэнэн кэлэн, күрэхтэһини кыттааччыта да эбилиннэ, бэйэлэрин кыахтарын да көрдөрдүлэр. Бары да кытыбыт улуустар күүстэрин астына көрдүбүт.

Ити курдук, сүрдээх күүстээх күрэхтэһини буолла. Балы ылыы олох кыранан уонна тэбис-тэһинэ буолла. Манна форма тупсабайа, бириэмэни тутууу, хамсаныы имигэһин о.д.а. көрүлүннэ, сыаналанна. Бэриллибит Асана йога бэйэтин хамсаныылар — чэп-

чэки хамсаныылар буолбатахтар. Киһи сиһин былчыннарын сүһүөхтэрин сөпкө хамсанарын ирдир. Дьинэ, соруудах ол күн бэриллиэхтээх этэ. Ону мин икки күн иннинэ ыһпытым, эчэйии энтин тахсыбатын дииэн.

Йога-спорт абсолютнай күрэхтэһини икки сааска араарыллан ытылынна: 20-49 сааска барыта 10 кыттааччы суруттарда. Онуоха Дьокуускай куораттан 20 саастаах Егорова Алина 49 балы ылан, кыайыылаах аатын ыла. Киниттэн биер балынан хаалан Намтан Нартахова Сардана иккис миэстэлэннэ.

50-тэн үөһэ саастаахтарга 17 кыттааччы суруттарда. Манна интэриэһинэй күрэхтэһини ытылынна. Күүстээх, имигэһи эрэйэр хамсаныыга 65-тэн үөһэ саастаахтарга Горнай улууһунтан 76 саастаах Федорова Зинаида Ивановна абсолютнай чемпион аатын ылан үөрдэ-көттө. Көрөөччүлэр да, кыттааччылар даҕаны махталларын, сөбүүлэрин-махтайыыларын ылыан ыла. Бачча сааска манньк күүстээх хамсаныыны онорбутун бэйэм да сөхтүм.

Хамаанданан кыайыыга биер уратылаах буолар. Маннайгы миэстэни — 1083 балы ылан Таатта хамаандата, иккис миэс-

тэни — Горохов Д.Н. аатынан чэбдигирдии бөлөх, үһүс миэстэни — Пенсионнай фонда хамаандата ылан, анал Кубоктары туттулар. Оттон бириддиленнэ хамаанданан таһаардахха, 1 миэстэ — Пенсионнай фонда (673 бал), 2 миэстэ — УФНС (649), 3 миэстэ — Чурапчы (540) буоллулар.

Түмүккэ, йога спорт фестивала тэрээһиннээхтик ытылларыгар үтүө көмөлөрү онорбут СР физическэй култураҕа уонна маассабай спорка управлениетын салайааччытыгар Оконешников Роман Ивановичка, индийский культура киинин президенигэр Гоял Кришал Кумарга, миигин кытта тэһинэ үлэлэспит Егорова Анна Александровнаҕа, протоколга элбэх үлэни ыһпыт, ону барытын чөкөтөн туттарбыт, УФНС үлэһитигэр Каратаева Елена Дмитриевнаҕа, алгысчыт Никифорова Тайяана Афанасьевнаҕа, судьуйаларга Егорова Лия Федоровнаҕа, Монастырева Александра Давидовнаҕа, Филиппова Виктория Афанасьевнаҕа, ону таһынан фотограф Андреева Виктория Анатольевнаҕа, көмө буолбут Тарасова Мария Егоровнаҕа тэрээһиммит ситиһилээхтик түмүктэммитинэн махтанабын!

Дмитрий ГОРОХОВ, фестивалы көбүлээччи, салайааччы.

көнүл тустуу 70 сыла

Тааттаҕа — Тарскай тустуута

Кулун тутар 27 — 29 күннэригэр Таатта улууһун киинигэр Ытык Күөлгэ, А.Е. Турнин аатынан күрэс уорабайыгар Николай Николаевич Тарскай кэриэһингэр көнүл тустууга Саха Республикатын хамаанданан уонна бириддиленнэ бастыыр иһин чемпионата ытыллар.

Быйылгы чемпионат, биһиги республикабытыгар көнүл тустуу тэриллибитэ 70 уонна саха бөбүстөрө XXI Олимпийскай оонньууларга өрөгөйдөрүн 50 сыллаах үбүлүүдэрин чэрчитинэн тэриллэр.

Чемпионат — көнүл тустууну салгы сайыннарыыга уонна тэһиниит, чөл, чэгиэн-чэбдик олоххо угуйууга, бөбүстөр тустар таһымнарын үрдэтиигэ, бастың тустууктары уонна хамаандалары быһаарыыга, республика хамаандатын сүүмэрдээһингэ туһуланар.

Бэлиэ тэрээһини Саха Республикатын физическэй култураҕа уонна спорка министриэтибэтэ, СР физическэй култураҕа уонна маассабай спорка управлениета, СР спортивнай тустууга федерацията, СР Спорка бэлэмнэһини киинэ уонна Таатта улууһун дьаһалтата үүннээн-тэһиннээн тэһинэ ытыллар.

Ылан көрдөххө, тустуу сайдыыта 70 сыллаах историятыгар Таатта аан бастаан, спорт бу көрүнэр Саха сирин чемпионатын ытытар чиескэ тигистэ.

Күрэхтэһини, буоларын курдук, уон ыйааһынна — 57, 61, 65, 70, 74, 79, 86, 92, 97, 125 кг тэриллэр. Үс бастаы миэстэни ылыт хамаан-

далар кубоктарынан, дипломнарынан наҕараадаланаллар. Оттон ыйааһыннарыгар миэстэлэспиттэр — мэтээллэринэн уонна грамоталарынан бэлиэтэнэллэр.

65 киилэҕэ бастаабыт бөбүкө — үгэс быһыытын, сахалартан Сэбиэскэй Сойууска уола-тарга бастааһын чемпионнаабыт Вячеслав Павлович Карпов аатынан бириис туттарыллыаҕа. Ити курдук, быйылгы үбүлүүдээх чемпионатка, хас ыйааһын ахсын улуустар бэйэлэрин бастың бөбүстөрүн ааттарынан анал бириэстэри олохтуулар.

Санатан эттэххэ, былырын Сунтаарга ытыллыбыт чемпионатка хамаанданан түмүккэ — Чурапчы бастаах, Сунтаар иккис, Мэнэ Хангалас үһүс миэстэлэри ылыттар. Оттон ыйааһыннарыгар чемпионнарынан буолбуттара: 57 кг — Кэскил Семенов (Сунтаар), 61 кг — Артем Слепцов (Чурапчы), 65 кг — Юлиан Григорьев (Сунтаар), 70 кг — Ньургун Скрябин (Мэнэ Хангалас), 74 кг — Константин Капрынов, 79 кг — Олег Фомин (иккиэн Чурапчы), 86 кг — Анатолий Никитин (Мэнэ Хангалас), 92 кг — Андриан Ленскэй (Чурапчы), 97 кг — Ньургун Сергин (Сунтаар), 125 кг — Никита Софронов (Чурапчы).

Быйыл дьэ хайдах буолар, кимнээх бастыыллар?

Петр ПАВЛОВ.

Чемпионат тосхоло

Кулун тутар 27 күнэ, бээтинсэ

11:00–17:00 Кэлбит хамаандалары бэлиэтээһин.

17:00–18:00 Судьуйалар уонна хамаандалар салайааччыларын сүбэ мунньахтара.

18:00–18:30 Бары ыйааһыннарга сэрэбиэй.

Кулун тутар 28 күнэ, субуота

08:00–08:30 Медицинскэй көрүү уонна ыйааһыннааны.

10:00–16:00 Барыллааһын хапсыһылар.

16:00–16:40 Чемпионаты үөрүүлээхтик аһы.

17:00–19:00 Финалга тахсар иһин хапсыһылар.

Кулун тутар 29 күнэ, өрөбүл

08:00–08:15 Медицинскэй көрүү уонна ыйааһыннааны.

10:00–13:00 Санааны уоскутар бөлөх тустуулар.

13:00–15:00 Тохтобул.

15:00–20:00 Быһаарылаах хапсыһылар. Кыайылаахтары наҕараадалааһын.

түһүлгэ дуораана

Бу тэрээһини И.П. Охлопков дьэ кэргэнэ уонна аймактара көбүлээн, тэрийэн ыыттылар. И.С. Портнягин аатынан Сыырдаах орто оскуолатын спорка саалатыгар ыгыттылыбыт күрэхтэһингэ Байаантай, Дүпсүн, Бэрт Ууһун, Өлтөх нэһиликтэрин уонна Нам улуунун хамаандалара күөн көрүстүлэр. Сыырдаахтар уруккуттан спорка көхтөөхтөр. Күрэхтэһини бэркэ тэрийэн ыыттылар.

Спордунан сөбүлээн дьарыктаммыта

Иван Охлопков оҕо сааһыттан спордунан сөбүлээн дьарыктаммыта. Ол курдук, оскуолаҕа ахсыс кылааска үөрэнэ сылдьан республикатааҕы ориентирование күрэхтэһинигэр бастакы миэстэни ылары ситиспит. Мантан ыла спорт эйгэтигэр киирэн – волейбол, баскетбол, атах оонньоууларын көрүннэригэр араас таһымнаах күрэхтэһинилэргэ кыттан, оскуолатын, тэрилтэтин, улуунун чизэһин ситиһилээхтик көмүскээбит. «Урожай» спортивнай общество, «СахаВА» волейбол ассоциациятын ытар тэрээһиннэригэр өрүү көхтөөхтүк кыттар. Элбэх бочуотунай грамоталарынан, анал бириистэринэн наҕараадаламмыта.

Ол туоһутунан Саха Республикатын спорка уонна физическэй култуураҕа бэтэрээнэ, Нам улуунун спордун бэтэрээнэ, Саха сиригэр физическэй култуура хамсааһынын 100 сылыгар анаммыт анал бэллэлэринэн наҕараадаламмыта буолар.

Кэнники сылларга доруобуйатын туруга төһө да мөлтөөтөр, спордунан дьарыктанарын тохтоппото. Дартска, остуол тенниһигэр, саанын ытыгыга, волейболга – улууска уонна республикаҕа ыытыллар күрэхтэһинилэргэ кыттан, өрүү бастыһынар кэккэлэригэр сылдьара...

Байаантайдар бастаатылар

Бэлиэ түгэн үөрүүлээх аһыллыгыгар Бэрт Ууһун нэһилиэгин баһылыгын солбууааччы Василий Дмитриевич Явловский, И.П. Охлопков кэргэнэ Екатерина Гаврильевна Охлопкова, Нам хамаандатын салайааччыта Анатолий Михайлович Софронов, бу хамаанда оонньооччута Константин Петрович Стручков, күрэхтэһии сүрүн судьуйата Иван Григорьевич Неустроев эбэрдэлэрин тэриилэр, ким күүстээх, бэлэмнээх – ол кыайарыгар баҕардылар. Күрэхтэһии ыытыллыгытын өйөөбүт нэһилиэк дьаһалтатыгар (баһылык И.П. Ильин), ос-

Спорт бэтэрээнин сырдык аатыгар...

Кулун тутар 14 күнүгэр Уус Алдан улуунун Бэрт Ууһун нэһилиэгэр – Сыырдаахха, «Урожай» ДСО кыайылааҕа уонна призера, Саха АССР чемпионатын, Саха сирин норуоттарын спартакиадатын, бэтэрээннэргэ СахаВА күрэхтэһиитин хас да төгүллээх призера, доруобуйаларыгар хааччахтаах спортсменнарга республика чемпиона, Нам улуунун спорка бочуоттаах бэтэрээнэ Иван Петрович Охлопков кэриэһингэр волейболга эр дьонно 50-тэн үөһэ саастаахтарга аһаҕас турнир ыытылынна.

куола коллективыгар (дирижээр М.М. Петрова) уонна «Айылгы» сынньалан киинигэр (салайааччы Л.Л. Бурцева) – И.П. Охлопков дьэ кэргэнин аатыттан махтал бэлиэтинэн өйдөбүннүк бэлэтэр туттарылыннылар.

Күрэхтэһингэ хамаандалар бары бэйэ-бэйэлэрин кытта сирэй көрсөн оонньоотулар. Ол аага, биридди бэйэлэрэ түөртүгэ кииристилэр.

Түмүккэ бастакы миэстэни биир да хотторууга суох Байаантай хамаандата ылан, оонньооччулар И.П. Охлопков мөссүүннээх мэтээллэринэн, грамоталарынан, оттон хамаанда – улахан кубогунан наҕараадаланнылар.

(Дүпсүн) үөрдэ-көтүтэ туттарылыннылар.

Оттон «Бастың охсооччулар» – Вячеслав Атласов (Байаантай) уонна Афанасий Илларионов (Бэрт Ууһа) – Нам бэтэрээн-волейболистарын уонна И.П. Охлопков күтүөтэ Федор Гаврильевич Ефимов анаабыт бириистэринэн наҕараадаланнылар.

«Бастың туруорааччылар» – С.С. Сенин олохтообут тыы бириийэ Ньургун Готовцевка (Дүпсүн) уонна Савва Семенович Жирков (Нам) 5000 харчынан бириийэ Анатолий Готовцевка (Байаантай) туттарылынна.

Ити курдук, Афанасий Андронов (Өлтөх), Анатолий Сивцев

шифовальной массыына), Намтан Трофим Дмитриевич Яковлев (5000 харчы), И.П. Охлопков биригэ төрөөбүт балта Могрена Петровна Федорова оҕолоро (засидка), Мария Иннокентьевна Боярова (циркулярнай эрби), Олимпиада Иннокентьевна Колесова (воздуходувка), Намтан Эдуард Григорьевич Петров уонна Дмитрий Александрович Колесов («Учур» маҕаһынтан 5000 солк. сертификат), Роза Николаевна Новгородова уонна Маргарита Ефтропьевна Охлопкова (туристической олоппос уонна көбүөр), Мария, Петр, Лена Павловтар дьэ кэргэттэрэ (портативнай газовой плита), Сыырдаахха биригэ үөрэммит оҕолоро (инструмент набора), Нам улуунун доруобуйаларынан хааччахтаахтарын түмсүүтэ (турник), Гаврил Олесов (саха быһаҕа), И.П. Охлопков доҕотторун бөлөҕө (инструмент набора).

Ким түмсүүлээх – ол кыайылаах

Бу сана тэриллибит күрэхтэһингэ Иван Петрович доҕотторо, билэр дьыно, спорт бэтэрээн-

гун ситтэ дии саныыбын. Доҕорбут, бырааптыт, өр сылларга нэһилиэк уонна улуус сүүмэрдэммит хамаандатыгар биригэ волейболлаабыт Иван Петрович Охлопков үтүө аатын үйэтитэр инниттэн бу күрэхтэһини тэрийдит. Кини аймактара бары кэлэн, сыаналаах бириистэри туруоран, наһаа көхтөөхтүк кытыннылар. Быһа холуйан аабынан, бириис фонтата 300 тыһ. солк. тэннээтэ.

Күрэхтэһини оскуола спорка саалатыгар көнгүлэтэн ыытыбыт, мань тэнгэ оскуола остолобуойа үлэлээн, дьоннор чэпчэки сыанаба итти аһаагылар, ол ичин дирижээр Марианна Михайловна Петроваҕа махталбытын этэбит.

Судьуйалааһынга Иван Петрович бырааттара Федор Ефимов, Баир Бояров уонна улуус биир бастың судьуйата Лаврентий Тарский тух да сыысхала, мөккүөрэ суох этэнгэ үлэлээтилэр.

Күрэхтэһингэ бүгүнгү күнгэ күүстээх нэһиликтэр хамаандалара кэлэн күөн көрүстүлэр. Тандалар волейболга төрүкү күүстээхтэр, киһилэр наһаа тэрээһиннээхтик кэлэн кытыннылар. Дүпсүн хамаандатыгар эмиз, бэйэлэрин кэмнэригэр Уус Алдан чизэһин элбэхтэ ситиһилээхтик көмүскээбит волейболистар кэлэн оонньоотулар. Баллы сытар нэһиликтит – Өлтөх өрүү биһигини өйүүр, кыттар. 50 саастарын ааспыт бэтэрээннэр сытыы, таһымнаах оонньоууларын көрөн дьоннор бары астымыт, дуоһуйбут буолуохтаахтар. Уолаттар билигин даҕаны үрдүк таһымнаахтык оонньоуу кыахтаахтарын көрдөрдүлэр.

Байаантай нэһилиэгин баһылыга Савва Иванович Егоров: — Биһиги ахсыа буолан кэлибит. Бастатан туран, Иван Петрович

Охлопков сырдык аатыгар волейболга күрэхтэһии күнүнэн 4 геройдаах Байаантай нэһилиэгин дьонун-сэргэтин аатыттан истинг эбэрдэ! Наһаа үчүгэй күрэхтэһини тэрийдилэр. Эрдэттэн, буоларын истээт, кыттабыт дьин бэлэмнэммитт уонна кыайыыны ситистибит.

Биһигэ, нэһиликтитигэр биир күүстээх киһилээхтит – Саха Республикатын үтүөлээх тренерэ Максим Николаевич Аммосов, Уус Алдан кыргыттарга хамаандатын сүрүн тренерэ. Кини, бэйэтин көлүөнэ уолаттарын волейболга көбүлүүр. Биһир санаа, сүбэ баар буоллабына уонна нэһилиэк дьаһалтата өйөөтө даҕаны, ханнык баҕарар тэрээһингэ барытыгар үөрүүнэн кытталар.

Холобур, бүгүн оонньообут уолаттар бары эдэр эрдэхтэриттэн биригэ мээчкити сылдьаллар дьэххэ сөп. Урут биһигэ Сергей Сергеевич Васильев оскуола саана уолаттары волейболга эрчийбит. Ол кэмтэн ыла бары биригэ тутуһан сылдьалар.

Петр ПАВЛОВ. Ааптар хаартыската.

Иккис миэстэни Дүпсүн, үһүс бириистээх миэстэни олохтоохтор – сыырдаахтар ылан, мэтээллэринэн, грамоталарынан бэлиэтэннилэр. Ити курдук, Өлтөх нэһилиэгэ төрдүс, Нам хамаандата бэһис буоллулар.

Бастыһынарга – дьоһун бириистэр

Күрэхтэһини үөрүүлээхтик түмүктээһингэ кыайылаах хамаандалары наҕараадалааһыны тэнгэ бастың оонньооччуларга анал бириистэр туттарылыннылар. Ол курдук, «Бастың оонньооччуларга» – И.П. Охлопков уола Анатолий Иванович олохтообут автохолодильник бириийэ Максим Аммосовка (Байаантай), төрөппүт кыһа Алена Ивановна шатер бириийэ Гаврил Черкашинга (Бэрт Ууһа), Намтан «Далбардар» дьүөгэ түмсүүтүн аэрогиль бириистэрэ Дьулустаан Гаврильска

(Дүпсүн) – «Бастың көмүскээччи», Василий Сивцев (Нам) – «Бастың подачалааччы», Дмитрий Илларионов (Дүпсүн), Александр Бурцев (Бэрт Ууһа) – «Бастың блокааччы», Иннокентий Сидоров (Нам), Федот Румянцев (Дүпсүн), Александр Шепелев (Бэрт Ууһа), Евгений Жирков (Өлтөх), Федор Готовцев (Байаантай) – «Туһалаах оонньооччу», Михаил Романов (Нам) – «Спорка бэринилээх», Александр Колосов уонна Иннокентий Неустроев (Байаантай) – «Көрөөччү биһирэбилэ», Семен Готовцев (Байаантай) – «Аҕам саастаах оонньооччу», Семен Сенин (Бэрт Ууһа) – «Дьулусхан суоппар» дьин анал бириистэринэн наҕараадаланнылар.

Кинилэргэ бириистэри туттардылар: Федор Федорович Ефимов дьэ кэргэнэ (шезлонг-кресло), Семен Семенович Сенин-1 (инструмент набора), Валентина Гаврильевна Колесова (угло-

нэрэ көхтөөхтүк кыттыбыттарыгар, кини кэргэнэ, оҕолоро барҕа махталларын тиэртилэр, барыларыгар чэгийн туругу, этэнгэ буолууну баҕардылар.

Ити курдук, Иван Петрович кэриэстэбил тэрээһинэ сөбүлүүр спордун көрүнэр – волейболга дьонун-сэргэтин, үөлээннээхтэрин, доҕотторун, биһир дойдулаахтарын түмэн ситиһилээхтик түмүктэнэ. Спорт бырааһыныгытын быһыгытын үрдүк таһымнаахтык, өрө күүрүүлээхтик ыытыллыбытын сылдыбыт, көрбүт эрэ дьон барыта астына, үөрдэ. Этэргэ дылы, түмсүүлээх түбүктээх үлэ – ситиһилээх буолла.

Күрэхтэһии сүрүн судьуйата Иван Григорьевич Неустроев: — Күрэхтэһиһит сыалын-сору-

атах тэпсэн олон

Уолбаттан — Арассыыйа туонатыгар

К иһи эт-хаан өттүнэн күүстээх, сымса уонна дьобурдаах буола бу орто дойдуга кэлэрэ баар. Оннук дэгиттэр киһинэн Таатта улуунун Уолба нэһилиэтин олохтооҕо, чэпчэки атлетикаҕа Арассыыйаҕа спорт маастара Василий Попов буолар. Хаһыаппыт бу нүөмэригэр кинини спортсмен уонна уус быһыытынан сырдатыхпыт.

— Василий Еремеевич, бу икки дьобурун эйигин олохтор арыаллаан кэллэхтэрэ. Бастаан туран, спортан саҕалаахха. Хас сааскыттан дьарыктанан саҕалаабыккыны?

— Спордуан дьарыктаныым хас биридди спортсмен курдук, оҕо сааспыттан саҕаламмыта. Оскуолаҕа үөрэнэрбэр чэпчэки атлетика көрүнэринэн дьарыктанарым, ол курдук, хайыһарга, сүүрүүгэ, эстафетаҕа кыттарым. Биһиги үөрэнэр коммитигэр тустуу бастакы миэстэҕэ тура, мин да саастыылаахтарбыттан хаалсыбакка, тустуунан дьарыктаныы бөҕө. Тҕа сири уолаттара тустуунан олордохпут. Сүүрүүгэ 8-с кылааска үөрэнэ сылдьан 800 м

үһүс миэстэ буолан турабын. Тустууга 8 кылаастаах оскуолаларга 2-с миэстэ, онтон эһилигэр улахан оҕолорго эмиэ 2-с миэстэни ылан, үөрүүм үрдэ суох этэ.

— Оттон кэлин чэпчэки атлетиканан дьарыктанан саҕалаабытын...

— Мин сүүрүүбүн 2002 сыллаахтан саҕалаабытым. Ол маньык, “Таатта” хаһыаты сыллата суруйтаран ааҕарбыт, улуус сонуннарын, бастын үлэлээх биир дойдулаахтарбыт туһунан сырдаттылары тэнэ сүүрүү туһунан сонуннар тахсалара. Ол суруйуулар хайдах эрэ миигин ытырар курдуктара. Уонна оттон оҕо сааспар дьарыктаммыт көрүнүм буоллаҕа. Эбиитин өр саһыаран кэбиспит, айылҕаттан уһун тыһылым, атаһар үчүгэйим, миигин марафонунан дьарыктанарбар эр санааны үөскөспүтүгэрэ. Онон биер күн быһаарынаат, марафонец буоларга турмуумтум.

— Марафонец сүүрүү элбэх дьарыгы, тулууру, уһун тыһыны ирдир.

— Марафонец уһун тыһынаах буолуохтаах, тулууру-дуулуру дьарыга. Бастакы сүүрүүбүтүн сүүрүк Михаил Бурнашевтуун 8 км сүүрбүпүт, сарсыныгар олох көһүйэн хаалбыт этим. Ол иһин күннэ 5 км сүүрүгэ былаан ылыммытым. Бу сыл “Дьулуур” кулууп ахсынньы ыйдаагы 10 км сүүрүүтүгэр кыранан миэстэлэспэтэбим. Онтон дьарыгым билэн, 2003 сылтан миэстэлэхэр буолбутум. Күһүннү марафонна үһүс миэстэни ылан үөрбүтүм. Ити сыл ыам ыйыгар доборум Никифор Слепцов Москубаҕа сууккалаах сүүрүүгэ 222 км 200 м сүүрэн маастарга хандьыдаат нуорматын толорбута.

Дэ онтон саҕаламмыта, сууккалаах сүүрүүгэ дьарыктаныым. Таатта сүүрүктэрэ үс улууһу ха-

бан, муус устар 2–9 күннэригэр, Таатта улуунун судьуйата Николай Поисеев кэриэһингэр эдьийэ Саха сиригэр Пенсиейнай фонда салайааччыга, дьокутаат Альбина Поисеева тэрийиитинэн, агитпробегка турмууптум. Ол автопробегка Никифор Слепцов, Владимир Находкин, аҕсабалыстыы Валентина Доргуева уонна Акулина Павлова, Анастасия Колесова, Людмила Тарабукина, Михаил Бурнашев, Валерий Куприянов, Филипп Гуляев, Семен Дедюкин, мин буолан, Чөркөөх оскуолатыттан старт биллэрэн, Даһа Амманан, Мырыланан, Хайахсытынан Мындаһайынан, Сулбаччынан, Сэргэ Бэһинэн, Мээндигинэн, Абаҕанан, Алтанынан, Одьулуунунан, Кыйынан сүүрбүпүт. Сууккалаах сүүрүүгэ массынаалаах сүүрүрбит чуолкай, аспыт-танаспыт тиэллэр буоллаҕа. Сүүрэн иһэн массынаабытыгар эбиэттиибит. Хас күн айы Сэмэн Сэмэнэбиспит баччаны сүүрүрбит дьин былаанаан сүүрдүбүтэ. Бу агитпробег түмүгүнэн Альбина Поисеева Тааттаҕагы пенсионнай управлениеҕа массына бэлэхтээн турар. Суоппарыт Дмитрий Слепцов биһигини элбэх күрүскэ, пробегтарга илдьэ сылдыбытыга, ол иһин ситиһииттэн ситиһии кэллэҕэ. Онон 2004 сыл сууккалаах сүүрүүгэ сүрэхтэммит сылым буолар.

Киһи күннэҕи олобуттан дьарыгын аттарар. Мин сарсыарда

олох сүүрбэт этим. Күнүс уонна үлэ чаһын кэнниттэн кэһэ сүүрүбүн. Дьарык элбэҕи быһаарар, тулҕадыбат санааны үөскөтөр. Сууккалаах сүүрүүгэ 2008 с. Санкт-Петербурга хамаанданан бастаан турабыт. Иннэ бэйэм төрдүс миэстэ буолбутум. Хамаандаҕа Александр Корякин, Иннокентий Степанов буолан сүүрбүпүт. Эһилигэр 2009 с. Саха сири хамаандагыгар кирибипит. Татьяна Кузьминична Аринослова тренердээх, күүстээх дьарык саҕаламмыта. Күһүн Санкт-Петербурга хамаанданан бастаабыппыт, мин үһүс миэстэ буолбутум. Онтон кэлэр 2010 сылга, Семен Дедюкин, Иннокентий Степанов, Любовь Попова буоламмыт, 2011 с. Андрей Бурнашев, Семен Дедюкин буолан бастаан турабыт.

Онтон 2013 с. Арассыыйа чөмпүйөнээтигэр сууккалаах сүүрүүгэ сүүрэн 2-с миэстэни ылары ситиспитим. Төрөөбүт Таатта 2004–2009 сс. “Сыл бастын спортсмена” анал ааттары ылан, улуунум устуоруйатыгар марафонец спортсмен быһыытынан кириэн турабын. Бу курдук сууккалаах сүүрүүнэн 2004–2015 сс. дьарыктаммытым, сорох сылга икки күрүскэ сүүрүбүм. Холобурдаан эттэхпинэ, ыам ыйыгар Москубаҕа, балаһан ыйыгар Санкт-Петербурга кыттан турабын. Улам саас ылан, сүүрүүттэн тохтоон баран, өбүгэ мындыр оонньууларынан

хабылык, хаамыска көрүнэринэн дьарыктанабын.

— Василий Еремеевич, марафонец быһыытынан элбэх кыйыһыны ситиспиккин уонна бэйэн айылҕаттан эт-хаан өттүнэн кыахтааххын бигэр-гэспиккин. Бэйэн туох идэлээх-хиний?

— Төрөөбүт нэһилиэкпэр үлэлээн бизнсийэҕэ тахсыбытым. Бастаан суоппар идэтигэр үөрэммитим, онтон Өлүөхүмэтэҕи техникумна үөрэнэн мэхээнник идэтин ылбытым. Ол эрээри ылбыт идэбинэн үлэлээбэтэбим, оробучай быһыытынан сылдыбытым. Сопхуоска сайынны окко икки сыл илии звенотугар звеневодтаабытым. Ити икки сайын былааммытын аһары толорон хайҕанан турабыт.

— Спортсмен быһыытынан сырдаттыгыт, аны уран тарбахтаах уус быһыытынан ааҕааччыларгытыгар билиһиннэриэххэ.

— Маһынан уһанабын. Иэйиним киридэбинэ, панно, кыыллары, көтөрдөрү кыһан оноробун. Күн айы да уһамматарбын, иэйии дьин күүс киридэбинэ, баҕарбыккын, санаабыккын маска түһэрэн таһаарабын. Оҕолорум дьыссаакка сылдьар кэмнэригэр “Сонор” онньууну онорон бириһиппиттэн уһанар дьобурум уһуктубута диэтэхпинэ сыһыспытын. 2020 сылтан мууска, хаарга уонна мас скульптуралары оноруу күрүстэригэр кыттабын. Кэчкэ ситиһиллэрдэхпин. Уус уонна спортсмен буолуу элбэх үлэттэн тахсар. Ону киһи бэйэтэ эрэ сүүрүнүүр. Ыллын даһаны дьарыктаммат дьарыктар, бэйэн кыаххын сайыннарартан күүһүрэр дьобурдар буолаллар.

— Василий Еремеевич, эйигин кытта кэспэтин — киһи кыаһын көрдөрөр кэспэтин. Манна спортсмен быһыытынан кыра нэһилиэктэн Москубаҕа, Санкт-Петербурга тийэ суол тэлбитин, итиэннэ уус быһыытынан кэрэни-үтүнү саҕарын көстөр. Дьобурунан баҕа санааны толоруу дьин маньыгы этэн эрдэхтэрэ!

Вера КАНАЕВА. Таатта.

саахымат

Дьобун түһүлгэ күүтэр

Б ыйыгы сыллаагы биер саамай улахан түһүлгэ саахымат хоруонатын былдьаһар матч оонньуурга быраап ылар иһин (турнир претендентов) буолар. Турнир кулун тутар 28 — муус устар 16 күннэригэр Кипр арытыгар ытытыллааҕа.

Сүүмэрдэнэн-сүүмэрдэнэн аан дойду чулууттан-чулуу гроссмейтердара, эр дьонно 8, дыахталларга эмиэ 8 оонньооччулар уун-угарыта олорухтара. Эр дьон уонна дыахталлар ортолоругар биер кэмнэ, биер сиргэ түмсэн оонньоонунна иккис төгүлүн тэрилиннэ. 2024 сыллаахха Канадаҕа, Торонто куоракка ытытылыбыта. Онно сыралаах 14 туур түмү-

гүнэн Индия 17 саастаах эдэркээн уола Гукеш Доммараджу эр дьонно кыйыһылаах тахсытыга. Дьахталларга Кытай кыһына Тань Чжунь (хаартыскаҕа) ырааҕынан баһыйбыта.

Тыһааһыннаах күрэхтэһии икки эргир буолар. Арассыыйаттан Андрей Есипенко, Александра Горячкина, Екатерина Лагно бааллар. Индияттан барыта 4,

Арассыыйаттан, Кытайтан — 3, АХШ-тан- 2, Германияттан, Голландияттан, Казахстантан, Узбекистантан биридди гроссмейстердар кытыахтара. Арассыыйаттан Александра Горячкина, Екатерина Лагно, Индияттан Рамешбабу Вайшали, Хампи Канеру, эр дьонно АХШ-тан Хикару Накамура, Фабионо Каруана Канадаҕа кытыыты сибизһэй уопуттаахтар.

Соторутаагыга сэрэбизэй ытытылынна. Манна бастакы туурга кимнээх оонньуулар баһаарылынна. Биер дойдуттан сылдыааччылары угарыта олодду буолар. Холобура, Накамура уонна Каруана, Горячкина уонна Лагно бэйэ-бэйэлэрин кытары оонньоохтара.

Түмүккэ кыйыһылаах тахсытыгар — 19 саастаах Гукеш Доммараджу, дыахталларга Цзюй Вэньцзюнь кытары аан дойду бастын саахыматчытын аатын былдьаһахтара. Цзюй бу ааты 2018 сыллаахтан кыйан-хотон,

баһылаан-көһүлээн илдьэ сылдьар.

Бу турниры аан дойду барыта кэтээн көрүөҕэ.

Степан АНДРЕЕВ. Майа, Мэнгэ Хангалас